

Ki kéri ki?

VISSZHANG - LV. évfolyam 28. szám, 2011. július 15.

Mármint magának, hogy a kormány olyan, a magyar nyelv alapvető szabályait nem ösmerő embernek tekinti, aki még arra sem képes, hogy különbséget tegyen a „kérés” és a „parancs” kifejezés jelentése között. A parlamenti többség reprezentánsai esetenként úgy tesznek, mintha nem lennének tisztában azzal, hogy a „parancs” - legalábbis a *Magyar értelmező kéziszótár* szerint - „kötelező érvényű, erélyes felszólítás”, amelyet „teljesíteni kell”, szemben a „kérés” fogalmával, amely a „kér” igét magában rejtve arra utal, hogy valaki „udvarias formában kifejezi, hogy szeretne (meg)kapni valamit”. Persze az sem kizárt, hogy félreértem a dolgokat. A megszokotthoz ragaszkodó, makacs szabálykövetést várom el a nyelvtől, amely pedig épp ezt, a konvenciók szolgai betartását tűri legkevésbé. Lehet, hogy most sem tesz mást, mint fejlődik, rugalmasan befogadja az ötleteket, mint legutóbb, amikor a Rogán Antal nyilatkozatában foglalt leleményeket tette magáévá. A képviselő az Országgyűlés elé terjesztett, „az alacsony keresetű munkavállalók bérének emelését ösztönző egyes törvények módosításáról” szóló törvényjavaslata (T/3589.) apropóján annak a véleményének adott hangot, hogy: „tapasztalatai szerint a cégek többnyire eleget tesznek majd a kormány kérésének”. Érdekes az időpontot is följegyeznünk, a nyelvtörténeti pillanat 2011. június 23-án jött el: a „parancs” és „kérés” szavaink közötti jelentésbeli különbségek - bár kétségtől nem minden előzmény nélkül - ekkorra szűntek meg teljesen, hasonlóan ahhoz a változashoz, amely nyomán a szépen csengő „ösztönzés” szó vált a „szankciók kilátásba helyezésével kísért állami utasítás” frappánsan tömör összefoglalásává.

Az említett - az Országgyűlés által még a nyári szünet előtt, érdemi változtatás nélkül elfogadott - törvényjavaslat alapján a kormány rendeletben határozza meg, hogy a magánmunkáltatóktól milyen mértékű béremelés „várható el” annak érdekében, hogy dolgozóik ne érezzék meg a parlamenti többség által elfogadott adószabályok - számukra legalábbis - kedvezőtlen következményeit. Annak ellenére, hogy a béremelésről rendelkező szabály a bruttó 300 000 forint alatti munkabérre jogosult emberekre, vagyis az ország munkaképes és ténylegesen dolgozó hányadának meghatározó többségére vonatkozik majd, a törvény nem tartalmaz olyan szempontokat, amelyek segíthetnék a kormányt rendeletének kidolgozásakor. Nem először tapasztaljuk, hogy miközben egy-egy parlamenti döntést követően a végrehajtó hatalom cselekvési szabadsága jószerivel korlátlan marad, a törvényhozó figyelme máris a még pontosan nem is ismert szabály megszegőinek szankcionálása felé fordul. A törvény a kormány fölhívásának negligálása esetén - vagyis, ha egy cégnél a foglalkoztatottak legalább kétharmadánál nem tartják be a rendeletben előírtakat - olyan „jogsértést megállapító határozat” kiadását írja elő, amely a „legmagasabb összegű bírság kiszabásával” büntetett visszaélésekkel lesz egyenértékű. Ehhez képest nem meglepő az sem, hogy azok a vállalkozások, amelyek - hogy a képviselő kifejezésével éljünk - a kormányzati kérést figyelmen kívül hagyják, két évig nem tehetnek közbeszerzési eljárásban ajánlatot, és állami támogatásra sem tarthatnak igényt. Mindez - vethetné közbe valaki -, bár rendhagyó jogi formában, de végső soron a dolgozók javát szolgálja, miért hát ez a szavak jelentésébe kapaszkodó kötözködés? Úgy gondolom, ez az álláspont - bár magunk is valljuk, „nézzünk bizakodva a jövőbe” - nem megalapozott. Működő piacgazdaság feltételei között, ha az állam a magántőkére hárítja politikai döntéseinek ódiáját, ezzel legfeljebb időleges kommunikációs sikereket, no meg azt érheti el, hogy a közmunkára fogható munkanélküliek száma rövid időn belül intenzív növekedésnek indul. A törvénnyel bevezetésre kerülő kérés vagy parancs ugyanis nem vonatkozik a kötelező magánfoglalkoztatás biztosítására.